

וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְדַבְרֶיךָ. תָּנִי דְבֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: כְּדַבְרֶיךָ עֲתִידִים אֲוֹמֹת
הָעוֹלָם לֹאמֹר כֵּן. אֲשֶׁרֵי תִלְמִיד שָׂרְבוּ מוֹדָה לּוֹ. (בְּמִדְבָר י"ד) וְאֹלָם חֵי אֱנִי.
אָמַר רַבָּא אָמַר רַב יִצְחָק: מִלְמַד, שֶׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה,
הַחַיִּיתָנִי בְּדַבְרֶיךָ.

God said, *I have pardoned according to your word* (Num 14:20). It was taught in the school of Rabbi Ishmael: *According to your word*: the nations of the world will one day say, Happy is the disciple to whom the master concedes! *Nevertheless, as I live* (Num 14:21): Raba said in the name of Rabbi Isaac: This teaches that the Holy Blessing One said to Moses: "Moses, you have revived Me with your words." **Berakhot 32a**

אֲזַי יִשְׂרָאֵל זֶה אֶחָד מִג' דְּבָרִים שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקַּב"ה וְא"ל לְמַדְתָּנִי,
אָמַר לְפָנָיו רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל יוֹדְעִין מָה עָשׂוּ לֹא בְּמִצְוֹתֵינוּ נִתְגַּדְלוּ וְכָל מִצְוֹתֵינוּ
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים הֵם וְכִשְׁנַתְתָּ אֶת הַתּוֹרָה לֹא נָתַתְּ אוֹתָהּ לָהֶם וְאִיךָ - לֹא
הָיוּ עוֹמְדִין שָׁם שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ) וַיַּעֲמֵד ה' מִרְחוֹק. וְלֹא נָתַתְּ אוֹתָהּ אֶלָּא
לִי שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כד) וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵלַי. וְכִשְׁנַתְתָּ אֶת הַדְּבָרוֹת
לֹא נָתַתְּ לָהֶם לֹא אָמַרְתָּ אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם אֶלָּא (שְׁמוֹת כ) אֲנִי יי אֱלֹהֵיךָ.
לִי אָמַרְתָּ. שְׁמָא חֲטָאתִי? אָמַר לוֹ הַקַּב"ה חַיִּיךָ יִפָּה אָמַרְתָּ לְמַדְתָּנִי, מִכָּאן
וְאֵילֶךְ אֲנִי אוֹמֵר בְּלִשׁוֹן אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם,

Another exposition of the text, *Then sang Israel* (Ex 21:17). This is one of the 3 things said by Moses to the Holy Blessing One to which God replied: 'You have taught Me something.' Moses said to God: Sovereign of the Universe! How can Israel realize what they have done? Were they not reared up in Egypt? And are not all the Egyptians worshippers of idols? Moreover, when You gave the Torah You did not give it to *them*! They were not even standing near by: as it says, *The people stood afar off* (Ex 20:18)! You gave it only to me; as it says, *To Moses He said: Come up unto the Holy One* (Ex 24:1). When You gave the commandments You didn't give it to them! You did not say, "I am the Lord all y'all's God," but *I am the Lord your God* (Ex 20:1). You said it to me! Have I sinned? ' 'By your life,' said the Holy Blessing One to Moses, ' you have spoken well! You have taught Me something! From now onward I shall use the expression, "I am the Holy One, all y'all's God." ' **Ba-Midbar Rabbah 19:33**

השניה כשאמר לו הקב"ה פוקד עון אבות על בנים אמר משה רבש"ע כמה רשעים הולידו צדיקים יהיו נוטלין מעונות אביהם תרח עובד צלמים ואברהם בנו צדיק וכן חזקיה צדיק ואחז אביו רשע וכן יאשיה צדיק ואמון אביו רשע וכן נאה שיהו הצדיקים לוקין בעון אביהם אמר לו הקב"ה למדתני, חייד שאני מבטל דברי ומקיים דבריך שנאמר (דברים כד) לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות, וחייד שאני כותבן לשמך שנאמר (מ"ב מלכים ב' יד) ככתוב בספר תורת משה אשר צוה ה' וגו',

The second occasion was when the Holy Blessing One said to Moses, *Visiting the iniquity of the parents upon the children (Ex 34:7)*. Moses said to him: 'Sovereign of the Universe! Many are the wicked who have begotten righteous children. Shall the latter bear some of the iniquities of their parents? Terach worshipped images, yet Abraham his son was righteous. Similarly Hezekiah was righteous, though Ahaz his father was wicked. So also Josiah was righteous, yet Amon his father was wicked. Is this proper: that the righteous should be punished for the iniquity of their parents?' The Holy Blessing One said to Moses: 'You have taught Me something! By your life, I shall cancel My words and confirm yours'; as it says, *The parents shall not be put to death for the children, neither shall the children be put to death for the parents (Deut. 24:16)*. And by your life, I shall record these words in your name; as it says, *According to that which is written in the book of the law of Moses, as the Lord commanded, saying: The parents shall not, etc. (II Kings 14:6)*. **Ba-Midbar Rabbah 19:33**

השלישית כשאמר לו הקב"ה עשה מלחמה עם סיחון אפי' הוא אינו מבקש לעשות עמך את תתגר בו מלחמה שנאמר (דברים ב) קומו סעו ועברו את נחל ארנון ומשה לא עשה כן אלא מה כתיב למעלה ואשלח מלאכים א"ל הקב"ה חייד שאני מבטל דברי ומקיים דבריך שנא' (שם דברים כ) כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום

The third occasion was when the Holy Blessing One said to Moses: 'Make war with Sihon. Even though he does not seek to interfere with you, you must open hostilities against him'; as it says, *Rise up, take your journey, and pass over the valley of Arnon... and contend with him [Sihon] in battle (Dt 2:24)*. Moses, however, did not do so but, in accordance with what is written further down, *Sent messengers (Dt 2:26)*. The Holy Blessing One said to Moses: 'By your life, I shall cancel My own words and confirm yours'; as it says, *When you draw near to a city to fight against it, then proclaim peace to it (Dt 20:10)*. **Ba-Midbar Rabbah 19:33**